

การศึกษาตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อระดับเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในกรุงเทพมหานคร

นางสาวเพียงพอน เปลี่ยนดวง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1240-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑ 5 ๕.ค. 2546

1 20305965

**A STUDY OF SELECTED VARIABLES AFFECTING EMOTIONAL INTELLIGENCE
LEVEL OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN BANGKOK
METROPOLIS**

Miss Piengpanor Plianduang

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Psychology
Department of Foundations of Education
Faculty of Education Chulalongkorn University
Academic year 2001
ISBN 974-03-1240-3**

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลกระทบต่อระดับเขavnอารมณ์ของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวเพียงพอน เปลี่ยนดวง

สาขาวิชา

จิตวิทยาการศึกษา

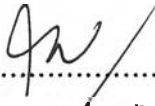
อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์

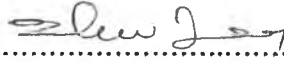
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นรินทร์ แสงสวัสดิ์

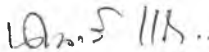
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สีนลรัตน์)

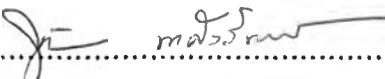
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นรินทร์ แสงสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ชุติมา พงศ์วรินทร์)

นางสาวเพียงพนอ เปลี่ยนดวง : การศึกษาตัวแปรคัดสรรที่ส่งผลต่อระดับเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร (A STUDY OF SELECTED VARIABLES AFFECTING EMOTIONAL INTELLIGENCE LEVEL OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN BANGKOK METROPOLIS)

อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.นิรันดร์ แสงสวัสดิ์ ; 145 หน้า

ISBN 974-03-1240-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรคัดสรร ซึ่งส่งผลต่อระดับเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเปรียบเทียบระดับเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แยกตามตัวแปรคัดสรรที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2544 จำนวน 600 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบบวัดเชาวน์อารมณ์ และแบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเชาวน์อารมณ์กับ เพศ อายุ การอบรมเลี้ยงดู สายการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ สรุปผลจากการวิจัยได้ว่าเชาวน์อารมณ์สามารถทำนายได้โดยใช้ การอบรมเลี้ยงดู สายการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่ต่างกัน
3. ค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนเมื่อจำแนกตามอายุไม่ต่างกัน
4. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสานระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบให้ความคุ้มครองมีค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์อารมณ์สูงสุด ในขณะที่นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์อารมณ์ต่ำสุด
5. ค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนที่เรียนสายวิทยาศาสตร์มีค่าต่ำที่สุด ในขณะที่นักเรียนที่เรียนสายศิลป์ภาษามีค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์อารมณ์สูงที่สุด
6. นักเรียนกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.01 ถึง 3.00 มีค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์อารมณ์สูงสุดรองลงมาก็คือกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูงกว่า 3.01 และนักเรียนกลุ่มที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 มีระดับเชาวน์อารมณ์ต่ำสุด

ภาควิชา.....สารัตถศึกษาลายมือชื่อนิสิต..... *เพียงพนอ* *เปลี่ยนดวง*
 สาขาวิชา.....จิตวิทยาการศึกษาลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *[ลายมือ]*
 ปีการศึกษา.....2544.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *นิรันดร์*

4183756727 : MAJOR EDUCATIONAL PSYCHOLOGY

KEY WORD: SELECTED VARIABLES AFFECTING EMOTIONAL INTELLIGENCE LEVEL /
/EMOTIONAL INTELLIGENCE

**PIENGPANOR PLIANDUANG : A STUDY OF SELECTED VARIABLES
AFFECTING EMOTIONAL INTELLIGENCE LEVEL OF UPPER SECONDARY
SCHOOL STUDENTS IN BANGKOK METROPOLIS : PROF.SOMWUNG
PITIYANUWAT, Ph.D., THESIS COADVISOR : ASST.PROF.NIRAN
SANGSAWAT, 145 pp. ISBN 974-03-1240-3**

The Objectives of this research are to study selected variables affecting levels of emotional intelligence, due to set variables, of upper secondary school students in Bangkok metropolis. The samples are 600 high school students in Bangkok metropolis, academic year 2001. Research instruments comprise an emotional intelligence scale and a questionnaire on a brought up method. The statistics used in this study are one-way analysis of variance, and multiple-linear regression.

The findings are:

1. Using multiple-linear regression to analyze the relationship between emotional intelligence to gender, age, brought-up method, field of study, and learning achievement can confer that we can predict level of emotional intelligence by using brought-up method, field of study, and learning achievement
2. Mean of the level of emotional intelligence of male and female students is insignificant.
3. Mean of the level of emotional intelligence of students in the different age group is insignificant.
4. The students who are brought up in the mixture means of democracy, protection and rejection have highest level of emotional intelligence, however it shows totally different in the rejection group which held the lowest level.
5. Mean of the level of emotional intelligence of students emphasizing in science studies is the lowest whilst ones' in language art studies is highest.
6. Mean of the level of emotional intelligence of students with the grade point average between 2.01 to 3.00 is highest, ones' between 3.01-4.00 is second and ones' under 2.00 is lowest.

Department of Foundations of Education Student's signature *P. Plianduang*
Field of Study... Educational Psychology Advisor's signature *Somwung Pitayanuwat*
Academic year..... 2001 Co-advisor's Signature *Niran Sangsawat*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และผู้ช่วยศาสตราจารย์นิรันดร์ แสงสวัสดิ์ อาจารย์ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้ความรู้ความเข้าใจ แนวความคิด คำแนะนำต่าง ๆ ที่มีคุณค่าตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบโครงร่าง วิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์มัณฑนา ปราการสมุทร ภาควิชาวิศวกรรม คอมพิวเตอร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความรู้และคำปรึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญและ กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และให้คำแนะนำในการแก้ไข ตลอดจนปรับปรุง คุณภาพเครื่องมือจนสำเร็จ

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และครูอาจารย์โรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่ม ตัวอย่างทุกท่าน และนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทุกคน ที่ให้ความสะดวกและความร่วมมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ สาขาจิตวิทยาการศึกษาทุกคน ที่ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยความเต็มใจ

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ครุศาสตร์มัธยม-วิทย์ โดยเฉพาะนายธิตติ จิรวชิรากร และนายสังวรณั ญ์จักระโทก ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในการเก็บรวบรวมข้อมูล และในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาในพระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จครั้งนี้ ด้วยความเคารพยิ่ง โดยเฉพาะ คุณชายศรีวรรณ สุขโข ผู้ซึ่งสนับสนุนทุนการศึกษา และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด

เพียงพนอ เปลียนดวง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูป.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ตัวแปรในการวิจัย.....	7
สมมุติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดเกี่ยวข้องกับเซาว์นอารมณ์.....	12
1. ความหมายของเซาว์นอารมณ์.....	12
2. ความเป็นมาของการศึกษาเซาว์นอารมณ์.....	13
3. ความสำคัญและประโยชน์ของเซาว์นอารมณ์.....	15
4. กระบวนการทางสมองที่ทำให้เกิดเซาว์นอารมณ์.....	17
5. องค์ประกอบพื้นฐานของเซาว์นอารมณ์.....	20
6. องค์ประกอบของเซาว์นอารมณ์ตามแนวคิดของ Wagner & Sternberg.....	20
7. องค์ประกอบของเซาว์นอารมณ์ตามแนวคิดของ Salovey & Mayer.....	21
8. องค์ประกอบของเซาว์นอารมณ์ตามแนวคิดของ Goleman.....	24
9. องค์ประกอบของเซาว์นอารมณ์ตามแนวคิดของ Cooper & Sawaf.....	28
10. องค์ประกอบของเซาว์นอารมณ์ตามแนวคิดของ Bar-On.....	29
11. องค์ประกอบของเซาว์นอารมณ์ตามแนวคิดของ Weisinger.....	30
12. การประเมินเซาว์นอารมณ์.....	30
13. ลักษณะของผู้ที่มีเซาว์นอารมณ์สูง.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
14. การเปรียบเทียบลักษณะของผู้ที่มีเชาวน์อารมณ์สูงและต่ำ.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์อารมณ์.....	35
แนวคิดเกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู.....	38
1. ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู.....	38
2. การแบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดู.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู.....	46
แนวคิดเกี่ยวกับเพศ.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวกับเพศ.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับอายุ.....	52
1. ทฤษฎีพัฒนาการของ Freud.....	53
2. ทฤษฎีพัฒนาการของ Piaget.....	54
3. ทฤษฎีพัฒนาการของ Erikson.....	55
4. ทฤษฎีพัฒนาการของ Sullivan.....	57
งานวิจัยที่เกี่ยวกับอายุ.....	58
แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	59
แนวคิดเกี่ยวกับสายการเรียน.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวกับสายการเรียน.....	60
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
คุณภาพของเครื่องมือ.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	73
ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรแต่ละตัว.....	76
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบระดับเชาวน์อารมณ์กับตัวแปรคัดสรรที่ศึกษา.....	78
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับเชาวน์อารมณ์ กับตัวแปรคัดสรร.....	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	83
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	83
กลุ่มตัวอย่าง.....	83
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	83
วิธีดำเนินการวิจัย.....	84
สรุปผลการวิจัย.....	84
อภิปรายผลการวิจัย.....	85
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	89
รายการอ้างอิง.....	91
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
ภาคผนวก ค คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	108
ภาคผนวก ง จดหมายขอความร่วมมือในการวิจัย.....	123
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ค่าทางสถิติ.....	134
ภาคผนวก ฉ รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม.....	146
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	148

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับเชาวน์อารมณ์ของ Daniel Goleman.....	25
ตารางที่ 2. องค์ประกอบและความหมายของเชาวน์อารมณ์ตามแนวคิด ของ Bar – On.....	29
ตารางที่ 3. ลักษณะของผู้มีเชาวน์อารมณ์สูงและมีเชาวน์อารมณ์ต่ำ.....	34
ตารางที่ 4. จำนวนแบบสอบถามที่แจกไปและได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง.....	64
ตารางที่ 5. ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	71
ตารางที่ 6. จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามเพศ.....	73
ตารางที่ 7. จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตามช่วงอายุ.....	73
ตารางที่ 8. จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทการอบรมเลี้ยงดู.....	74
ตารางที่ 9. จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสายการเรียน.....	75
ตารางที่ 10. จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	75
ตารางที่ 11. ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับ เชาวน์อารมณ์.....	76
ตารางที่ 12. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับเชาวน์อารมณ์ระหว่างสายการเรียน.....	78
ตารางที่ 13. การเปรียบเทียบรายคู่ของระดับเชาวน์อารมณ์กับสายการเรียน.....	78
ตารางที่ 14. ผลการเปรียบเทียบระดับเชาวน์อารมณ์ระหว่างเพศ.....	78
ตารางที่ 15. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์อารมณ์ระหว่างอายุ.....	79
ตารางที่ 16. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์อารมณ์ระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	79
ตารางที่ 17. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับเชาวน์อารมณ์ระหว่าง การอบรมเลี้ยงดู.....	80
ตารางที่ 18. ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของระดับเชาวน์อารมณ์กับรูปแบบ การอบรมเลี้ยงดู.....	80
ตารางที่ 19. ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์อารมณ์กับตัวแปรคัดสรร.....	81

สารบัญรูป

รูปภาพ	หน้า
รูปที่ 1. การเสริมสร้างเชาวน์อารมณ์ด้วยการเรียนรู้ 3 ลักษณะ.....	19
รูปที่ 2. โมเดลของเชาวน์อารมณ์ตามแนวคิดของ Cooper และ Sawaf.....	28
รูปที่ 3. ลักษณะของชายและหญิงที่มีระดับเชาวน์อารมณ์และเชาวน์ปัญญาสูง.....	33
รูปที่ 4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรทั้งห้ากับเชาวน์อารมณ์.....	61